



จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

- ▶ เข้าใจเกี่ยวกับบัญชีต้นทุนช่วง ต้นทุนมาตรฐาน ผลิตร่วมและผลิตร่วมพลอยได้ การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการวางแผน
- ▶ มีทักษะในการปฏิบัติงานบัญชีต้นทุนช่วง ต้นทุนมาตรฐาน ผลิตร่วม และผลิตร่วมพลอยได้ การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการวางแผน
- ▶ มีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และมีเจตคติที่ดี ในการประกอบอาชีพ

สมรรถนะรายวิชา

- แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีต้นทุนช่วง ต้นทุนมาตรฐาน ผลิตร่วม และผลิตร่วมที่
พลอยได้
- ปฏิบัติงานตามกระบวนการบัญชีต้นทุนช่วง ต้นทุนมาตรฐาน ผลิตร่วมและผลิตร่วมที่พลอย
ได้ ตามหลักการบัญชีรับรองทั่วไป

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับระบบบัญชีต้นทุน

ช่วง ระบบบัญชีต้นทุนมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ร่วม

ผลิตภัณฑ์พลอยได้ การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการ

วางแผน และการควบคุมของฝ่ายบริหาร



หน่วยที่ 1

การบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต



บัญชีต้นทุนช่วงการผลิต หรือต้นทุนตอน

เป็นวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิตอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการผลิตแบบต่อเนื่องกันไป การที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีต้นทุนงานหรือต้นทุนตอน (ต้นทุนช่วงการผลิต) ขึ้นอยู่กับลักษณะของการผลิตสินค้าแต่ละชนิด



ลักษณะของบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของการผลิตและทำรายงานเป็นแผนก ๆ แล้วแต่กิจการอุตสาหกรรมแต่ละประเภท
2. ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงแต่ละแผนก จะรวบรวมเป็นยอด ๆ แล้วนำไปบันทึกบัญชีงานระหว่างทำของแผนก ปกติจะรวบรวมตามระยะเวลางวด 1 เดือน
3. ข้อมูลหน่วยผลิตเสร็จจากแผนกหนึ่ง ๆ ถ้ามีงานระหว่างทำคงเหลือต้นงวด และปลายงวด จะมีการเทียบหน่วยกับสินค้าที่ผลิตเสร็จ

ลักษณะของบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

4. คำนวณต้นทุนต่อหน่วยของแต่ละแผนกในแต่ละ

5. ต้นทุนของหน่วยที่ผลิตเสร็จจะโอนออกจากงานระหว่างทำ
ของแผนกนั้นไปยังบัญชีงานระหว่างทำของแผนกถัดไป และสุดท้าย
จะโอนไปบัญชีสินค้าสำเร็จรูป สำหรับต้นทุนผลิตของแต่ละแผนกจะ
สะสมตั้งแต่แผนกแรกจนถึงแผนกสุดท้ายที่ผลิตเสร็จ เพื่อจะได้ค่า
ของต้นทุนสินค้าสำเร็จรูป

6. ทำรายงานต้นทุนผลิตหรืองบต้นทุนผลิต ของทุก ๆ แผนก
หรือทำเป็นรายงานรวมก็ได้

ข้อแตกต่างระหว่างต้นทุนงานและต้นทุนช่วงการผลิต

การบัญชีต้นทุนงานสั่งทำ

1. ผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้าหรือขายทั่ว ๆ ไป แต่ผลิตจำนวนไม่มากนัก
2. ผลิตสินค้าตามคำสั่งของลูกค้าลักษณะของสินค้าจึงแตกต่างกันไป
3. รวบรวมต้นทุนผลิตในบัตรต้นทุนงาน ซึ่งเป็นบัญชีย่อยประกอบงานแต่ละงานไป
4. ในการผลิตระบุต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และอัตราค่าใช้จ่ายในการผลิตคิดเข้างานแต่ละงาน
5. สรุปต้นทุนที่เกิดขึ้นตามคำสั่งของลูกค้าเป็นงาน ๆ ไป

วิธีการบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

1. ผลิตสินค้าเป็นจำนวนมาก (Mass Production) เพื่อขายทั่ว ๆ ไป
2. ผลิตสินค้าเพื่อขายตามปกติลักษณะสินค้าแต่ละหน่วยจะเหมือนกัน
3. รวบรวมต้นทุนการผลิตโดยมีงบหรือรายงานต้นทุนผลิตเป็นบัญชีย่อยของแต่ละแผนกการผลิต
4. ในการผลิตนำต้นทุนผลิต 3 ประเภทเข้าสู่แผนกผลิตแต่ละแผนก และโอนต้นทุนจากแผนกหนึ่งไปแผนกต่อไปจนผลิตเสร็จเป็นสินค้าสำเร็จรูป
5. สรุปต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละแผนกผลิตตามงวดเวลา

ลักษณะของการผลิตตามวิธีการบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

1.ระบบช่วงการผลิตแบบเรียงลำดับ (Sequential Processing)

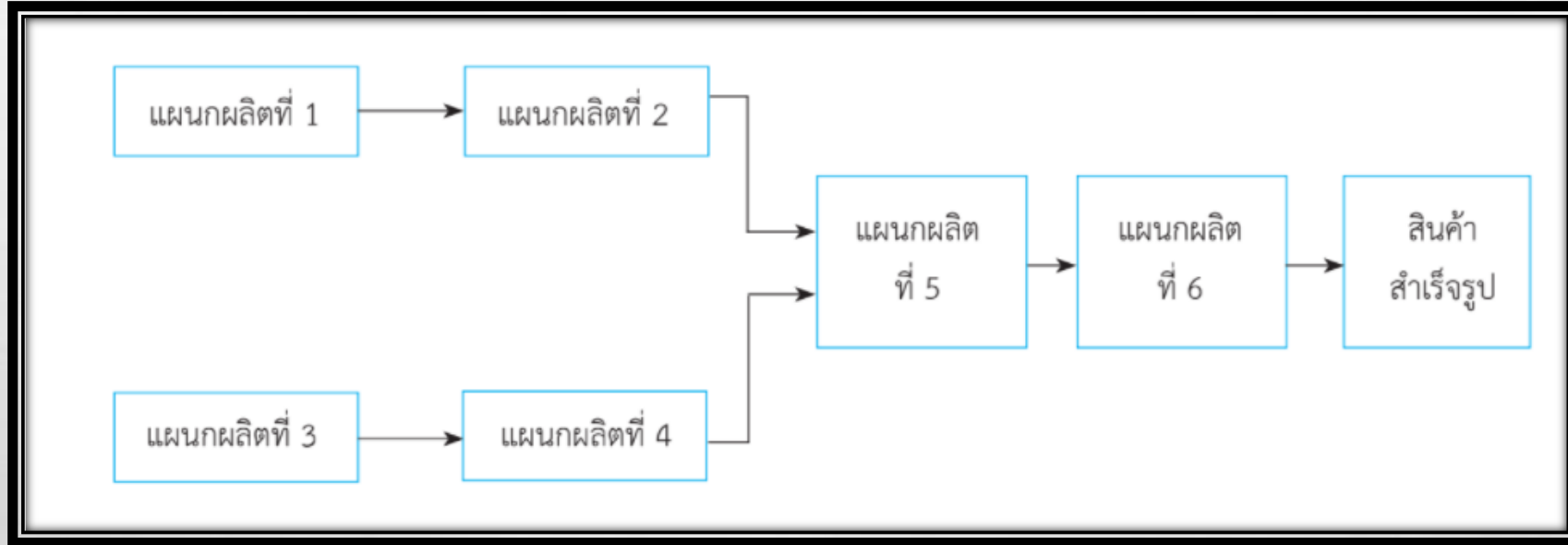


เป็นการผลิตสินค้าเพียงชนิดเดียว โดยใส่วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต
ผลิตเสร็จในแผนกแรกจะมีการโอนต่อไปยังแผนกต่อไป จนถึงแผนกสุดท้าย
เป็นสินค้าสำเร็จรูป



ลักษณะของการผลิตตามวิธีการบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

2. ระบบช่วงการผลิตแบบเชื่อมขนาน (Parallel Processing)



การผลิตจะทำได้พร้อมกันแต่มีการแยกเส้นทาง และนำมาบรรจบกัน
เช่น การผลิตผลไม้กระป๋อง

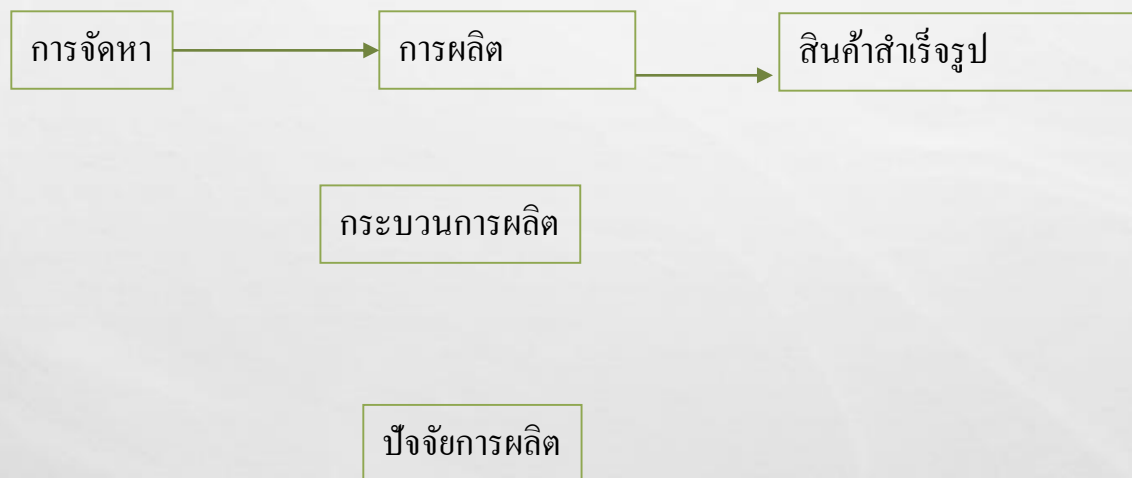
ลักษณะของการผลิตตามวิธีการบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต

3. ระบบช่วงการผลิตแบบเลือกสรร (Selective Processing)



การผลิตสินค้ามากกว่าหนึ่งชนิดโดยการนำเข้าปัจจัยต่าง ๆ เช่น
โรงงานผลิตเนื้อสัตว์

วงจรบัญชีต้นทุนช่วงการผลิต



วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต

การจัดทำรายงานต้นทุนการผลิต

ขั้นที่ 1 การแสดงการคำนวณหน่วยนับได้ เป็นการแสดงจำนวนหน่วยที่นำเข้าสู่การผลิต

ขั้นที่ 2 การคำนวณหน่วยที่เทียบเท่าที่ผลิตเสร็จ

ขั้นที่ 3 การรวบรวมต้นทุนการผลิตเข้าสู่การผลิต ของ วัตถุดิบ ค่าแรงงาน

และค่าใช้จ่ายการผลิต

ขั้นที่ 4 การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยของหน่วยเทียบเท่า

ขั้นที่ 5 การคำนวณต้นทุนรวมของผลิตภัณฑ์โอนออกและงานระหว่างทำปลายงวด

ตัวอย่างที่ 1

บริษัท รุ่งเรือง จำกัด ผลิตสินค้าชนิดหนึ่งโดยใช้ระบบต้นทุนช่วง มีแผนกผลิต คือ แผนก 1 กิจกรรมใส่วัตถุดิบตอนต้น ของกระบวนการผลิตส่วนค่าแรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ใส่อย่างสม่ำเสมอ ตามขั้นความสำเร็จ แผนก 2 ใส่วัตถุดิบ ค่าแรง ค่าใช้จ่ายในการผลิตอย่างสม่ำเสมอ ตามขั้นความสำเร็จ ข้อมูลการผลิตในเดือนมิถุนายน 25XX มีดังนี้

ปริมาณผลิต (หน่วย)	แผนก 1	แผนก 2
หน่วยนำเข้าสู่ผลิต	70,000	
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก	60,000	45,000
งานระหว่างทำปลายงวด (ขั้นความสำเร็จ 50%)	10,000	
งานระหว่างทำปลายงวด (ขั้นความสำเร็จ 30%)		15,000
ต้นทุนการผลิต (บาท)		
วัตถุดิบ	140,000	120,000
ค่าแรง	50,000	43,100
ค่าใช้จ่ายการผลิต	47,500	46,000

ให้ทำ 1. งบต้นทุนการผลิตทั้ง 2 แผนก

2. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปตามรายการข้างต้น

บริษัท รุ่งเรือง จำกัด
งบต้นทุนการผลิต แผนก 1
สำหรับงวด 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 25X1

<u>ปริมาณผลิต (หน่วย)</u>	<u>ขั้นที่ 1</u> <u>หน่วยนับได้</u>	<u>ขั้นที่ 2</u> <u>หน่วยเทียบเท่า</u>	
		<u>วัตถุดิบ</u>	<u>ต้นทุนแปรสภาพ</u>
หน่วยนำเข้า	<u>70,000</u>		
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก	60,000	60,000	60,000
งานระหว่างทำปลายงวด	<u>10,000</u>	<u>10,000</u>	<u>5,000</u>
รวมหน่วยที่ผลิต	<u>70,000</u>	<u>70,000</u>	<u>65,000</u>
<u>ขั้นที่ 3</u> ต้นทุนการผลิต (บาท)	<u>ต้นทุนรวม</u>	<u>ต้นทุนวัตถุดิบ</u>	<u>ต้นทุนแปรสภาพ</u>
ต้นทุนผลิตระหว่างงวด	<u>237,500</u>	140,000	97,500
รวมต้นทุนที่คิดเข้าแผนก	<u>237,500</u>		
หารด้วยหน่วยเทียบเท่า		÷ 70,000	÷ 65,000
<u>ขั้นที่ 4</u> ต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า	3.5	2	1.5
<u>ขั้นที่ 5</u> ต้นทุนของหน่วยที่ผลิต			
หน่วยที่ผลิตเสร็จและโอนออก (60,000 x 3.5)	210,000		
งานระหว่างทำปลายงวด :-			
วัตถุดิบ	20,000	10,000 x 2	
ต้นทุนแปรสภาพ	<u>7,500</u>		5,000 x 1.5
รวมต้นทุนงานระหว่างทำปลายงวด	<u>27,500</u>		
รวมต้นทุนหน่วยที่ผลิต	<u>237,500</u>		

บริษัท รุ่งเรือง จำกัด

งบต้นทุนการผลิต แผนก 2

สำหรับงวด 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 25X1

ปริมาณผลิต (หน่วย)	(ขั้นที่ 1)	(ขั้นที่ 2)		
	หน่วยนับได้	หน่วยเทียบเท่า		
		หน่วยรับโอน	วัตถุดิบ	ต้นทุนแปรสภาพ
หน่วยรับโอนแผนก 1	<u>60,000</u>			
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก	45,000	45,000	45,000	45,000
งานระหว่างทำปลายงวด	<u>15,000</u>	<u>15,000</u>	<u>4,500</u>	<u>4,500</u>
รวมหน่วยที่ผลิต	<u>60,000</u>	<u>60,000</u>	<u>49,500</u>	<u>49,500</u>
(ขั้นที่ 3) ต้นทุนการผลิต (บาท)	ต้นทุนรวม	ต้นทุนรับโอน	ต้นทุน	ต้นทุนแปรสภาพ
ต้นทุนผลิตระหว่างงวด	<u>437,700</u>	210,000	วัตถุดิบ	89,100
รวมต้นทุนที่คิดเข้าแผนก	<u>437,700</u>		138,600	
หารด้วยหน่วยเทียบเท่า		÷ 60,000		÷ 49,500
(ขั้นที่ 4) ต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า	8.1	3.5	÷ 49,500	1.8
(ขั้นที่ 5) ต้นทุนหน่วยที่ผลิต			2.8	
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก(45,000x 8.1)	364,500			
งานระหว่างทำปลายงวด :-				
หน่วยรับโอน	52,500	15,000 x 3.5		
วัตถุดิบ	12,600			
ต้นทุนแปรสภาพ	<u>8,100</u>		4,500 x 2.8	4,500 x 1.8
รวมต้นทุนงานระหว่างทำปลายงวด	<u>73,200</u>			
รวมต้นทุนหน่วยที่ผลิต	<u>437,700</u>			

การบันทึกบัญชี

- | | | |
|--|---------|---------|
| 1. Dr. งานระหว่างทำ – แผนก 1 | 237,500 | |
| Cr. คุมวัตถุดิบ | | 140,000 |
| คุมค่าแรง | | 50,000 |
| คุมค่าใช้จ่ายการผลิต | | 47,500 |
| บันทึกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายการผลิตแผนก 1 | | |
| 2. Dr. งานระหว่างทำ – แผนก 2 | 210,000 | |
| Cr. งานระหว่างทำ – แผนก 1 | | 210,000 |
| บันทึกต้นทุนของหน่วยผลิตเสร็จจำนวน 60,000 หน่วยและโอนออกไปแผนก 2 | | |
| 3. Dr. งานระหว่างทำ – แผนก 2 | 227,700 | |
| Cr. คุมวัตถุดิบ | | 138,600 |
| คุมค่าแรง | | 43,100 |
| คุมค่าใช้จ่ายการผลิต | | 46,000 |
| บันทึกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายการผลิตของแผนก 2 | | |
| 4. Dr. สินค้าสำเร็จรูป | 364,500 | |
| Cr. งานระหว่างทำ – แผนก 2 | | 364,500 |
| บันทึกต้นทุนสินค้าสำเร็จรูปจำนวน 45,000 หน่วย | | |

การจัดทำรายงานต้นทุนการผลิต กรณีมีงานระหว่างทำต้นงวด

วิธีที่นิยมใช้อยู่ 2 วิธี

1. วิธีถัวเฉลี่ย : โดยนำต้นทุนงานระหว่างทำรวมกับต้นทุนผลิตระหว่างงวด เพื่อหาต้นทุนผลิตที่คิดเข้าแผนกทั้งหมด แล้วหารด้วยหน่วยเทียบเท่าที่ผลิตเสร็จทั้งหมดของแผนก

2. วิธีเข้าก่อนออกก่อน : โดยคิดต้นทุนงานระหว่างทำต้นงวดเมื่อผลิตเสร็จ แยกจากต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในงวดใหม่

ตัวอย่าง

2 บริษัท สุขสวัสดิ์ จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตสินค้าชนิดหนึ่งซึ่งมีแผนกผลิต 2 แผนก คือ แผนกประกอบและแผนกตกแต่ง โดยต่อไปนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตในระหว่างเดือนมีนาคม 25XX ของแผนกประกอบ

ปริมาณการผลิต :

หน่วยระหว่างผลิตต้นงวด	5,000 หน่วย (วัตถุดิบทางตรง 100%, ต้นทุนแปรสภาพ 40%)
หน่วยเริ่มผลิต	25,000 หน่วย
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก	24,000 หน่วย
หน่วยระหว่างผลิตปลายงวด	6,000 หน่วย (วัตถุดิบทางตรง 100%, ต้นทุนแปรสภาพ 50%)

ต้นทุนการผลิตของงานระหว่างผลิตต้นงวด :

วัตถุดิบทางตรง	148,000 บาท
ต้นทุนแปรสภาพ	320,000 บาท

ต้นทุนการผลิตระหว่างงวดของแผนก :

วัตถุดิบทางตรง	864,000 บาท
ต้นทุนแปรสภาพ	2,460,000 บาท

ให้ทำ จัดทำรายงานต้นทุนการผลิตและบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปของแผนกประกอบสำหรับเดือนมีนาคม 25XX ตามวิธีการคิดต้นทุนการผลิตสินค้า

1. วิธี Weighted Average
2. วิธี FIFO

บริษัท ประทุมพร จำกัด
 งบต้นทุนการผลิต - แผนกผสม
 สำหรับงวด 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 25X1

<u>ปริมาณผลิต (หน่วย)</u>	<u>หน่วยนับได้</u>	<u>หน่วยเทียบเท่า</u>	
		<u>วัตถุดิบ A</u>	<u>ต้นทุนแปรรูปสภาพ</u>
งานระหว่างผลิตต้นงวด (40%)	20,000		
หน่วยเริ่มผลิต (หน่วยนำเข้า)	<u>80,000</u>		
รวม	<u>100,000</u>		
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก:-			
จากงานระหว่างทำต้นงวด			
(ผลิตต่อ 30%)	20,000	-	12,000
จากหน่วยนำเข้า	68,000	68,000	68,000
งานระหว่างทำปลายงวด (20%)	<u>12,000</u>	<u>12,000</u>	<u>2,400</u>
รวม	<u>100,000</u>	<u>80,000</u>	<u>82,400</u>
<u>ต้นทุนการผลิต (บาท)</u>	<u>ต้นทุนรวม</u>	<u>ต้นทุนวัตถุดิบ</u>	<u>ต้นทุนแปรรูปสภาพ</u>
ต้นทุนงานระหว่างทำต้นงวด	160,000	-	-
ต้นทุนการผลิตระหว่างงวด	<u>960,000</u>	320,000	640,000
รวมต้นทุนผลิตคิดเข้าแผนก	<u>1,120,000</u>		
หารด้วยหน่วยเทียบเท่า		÷ 80,000	÷ 82,400
ต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า	11.76699	4.-	7.76699
<u>ต้นทุนของหน่วยที่ผลิต</u>			
หน่วยที่ผลิตเสร็จและโอนออก			
จากงานระหว่างทำต้นงวด	160,000		
บวก ต้นทุนแปรรูปสภาพ	<u>93,204</u>		
จากหน่วยนำเข้า (68,000 x 11.76699)	<u>800,155</u>		
รวมต้นทุนหน่วยผลิตเสร็จและโอนออก	1,053,359		
งานระหว่างทำปลายงวด :-			
วัตถุดิบ	48,000	12,000 x 4	
ต้นทุนแปรรูปสภาพ	<u>18,641</u>		2,400 x 7.76699
รวมต้นทุนงานระหว่างทำปลายงวด	<u>66,641</u>		
ต้นทุนของหน่วยที่ผลิต	1,120,000		

งบต้นทุนการผลิต - แผนกอบ
สำหรับงวด 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 25X1

	หน่วยนับได้		หน่วยเทียบเท่า	
ปริมาณผลิต (หน่วย)		หน่วยรับโอน	วัตถุดิบ B.	ต้นทุนแปรสภาพ
งานระหว่างทำต้นงวด (80%)	10,000			
หน่วยรับโอนจากแผนกผสม	88,000			
หน่วยผลิตเพิ่ม	<u>8,000</u>			
รวม	<u>106,000</u>			
หน่วยงานระหว่างทำต้นงวด(ผลิตต่อ 20%)	10,000	-	-	2,000
จากหน่วยรับโอน	80,000	80,000	80,000	80,000
หน่วยงานระหว่างผลิตปลายงวด (30%)	<u>16,000</u>	<u>16,000</u>	<u>16,000</u>	<u>4,800</u>
รวม	<u>106,000</u>	<u>96,000</u>	<u>96,000</u>	<u>86,800</u>
ต้นทุนการผลิต (บาท)	ต้นทุนรวม	ต้นทุนหน่วยรับ	ต้นทุนวัตถุดิบ	ต้นทุนแปรสภาพ
ต้นทุนผลิตระหว่างผลิตต้นงวด	428,000	โอน	-	-
ต้นทุนผลิตระหว่างงวด	<u>1,693,359</u>	-	200,000	440,000
รวมต้นทุนคิดเข้าแผนก	<u>2,121,359</u>	1,053,359		
หารด้วยหน่วยเทียบเท่า			÷96,000	÷86,800
ต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า	18.12494	÷96,000	2.08333	5.06912
ต้นทุนหน่วยที่ผลิต		10.97249		
หน่วยผลิตเสร็จและโอนออก :-				
จากงานระหว่างทำต้นงวด	428,000			
บวก ต้นทุนแปรสภาพ	<u>10,138*</u>			
รวมต้นทุนจากงานระหว่างทำต้นงวด	438,138			
จากหน่วยรับโอน(80,000 x 18.12494)	<u>1,449,995*</u>			
รวมต้นทุนหน่วยผลิตเสร็จและโอนเป็นสินค้า	1,888,133			
งานระหว่างทำปลายงวด				
ต้นทุนหน่วยรับโอน 175,560 *				
ต้นทุนวัตถุดิบ 33,334 *		16,000 x10.97249	16,000x2.08333	
ต้นทุนแปรสภาพ <u>24,332 *</u>				4,800x 5.0691
รวมต้นทุนจากงานระหว่างทำปลายงวด	<u>233,226</u>			
รวมต้นทุนหน่วยที่ผลิต	<u>2,121,359</u>			
* ปิดเศษทศนิยม				

ข้อแตกต่างระหว่างวิธีการคำนวณแบบถัวเฉลี่ย และวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน

รายการ	แบบถัวเฉลี่ย	แบบเข้าก่อน - ออกก่อน
1. การหาปริมาณหน่วยที่ผลิตเสร็จ	ไม่แยกหน่วยผลิตเสร็จว่าหน่วยใดมาจากการระหว่างทำต้นงวด และหน่วยใดมาจากการที่ผลิตในระหว่างงวด	การคำนวณแบบเข้าก่อน-ออกก่อน : แยกหน่วยที่ผลิตเสร็จเป็น 2 รุ่น คือ จากการระหว่างทำต้นงวดและจากการที่ผลิตใหม่ในระหว่างงวด
2. การคำนวณหน่วยเทียบเท่า	คิดตามหน่วยที่ผลิตทั้งหมดจากการระหว่างทำต้นงวด และผลิตในระหว่างงวดเป็นหน่วยที่ผ่านการผลิตครบถ้วน 100 %	คิดหน่วยที่ผลิตจากการระหว่างทำต้นงวดให้ครบ 100 % แล้วจึงรวมกับหน่วยเทียบเท่าที่ผลิตเสร็จในงวดปัจจุบัน

ข้อแตกต่างระหว่างวิธีการคำนวณแบบถัวเฉลี่ย และวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน

รายการ	แบบถัวเฉลี่ย	แบบเข้าก่อน - ออกก่อน
3. ต้นทุนผลิต	นำผลรวมของงานระหว่างทำต้นงวด กับ ต้นทุนงานที่ผลิตในระหว่างงวด ใช้คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า	แยกงานระหว่างทำต้นงวดต่างหาก ใช้เฉพาะต้นทุนในงวดปัจจุบันคำนวณด้วยต้นทุนต่อหน่วยเทียบเท่า
4. การคำนวณต้นทุนหน่วยที่ผลิต	ต้นทุนของหน่วยผลิตเสร็จเท่ากับปริมาณหน่วยผลิตเสร็จคูณกับต้นทุนหน่วยเทียบเท่าที่คำนวณได้เป็นการคิดต้นทุนในราคาเดียวกัน	ต้นทุนหน่วยที่ผลิตเสร็จมาจากการผลิต 2 รุ่น ของงานระหว่างทำต้นงวด แล้วนำมาผลิตจนเสร็จในงวด และจากหน่วยที่ผลิตในงวดเป็นการคิดต้นทุน 2 ราคา

ข้อควรระวังในการจัดทำต้นทุนผลิต ของระบบบัญชีต้นทุนตอน

1. ต้องระลึกถึงต้นทุนที่โอนมาจากแผนกก่อนด้วย ซึ่งถือเสมือนเป็นต้นทุนวัตถุดิบ เพราะแต่ละแผนก หรือการผลิตแต่ละช่วงหน่วยที่แยกจากกัน
2. ต้นทุนวัตถุดิบหรือต้นทุนแปรสภาพ มักจะคิดเข้างานในอัตราที่ไม่เท่ากัน จึงควรระวังในการคำนวณ
3. ถ้าการคำนวณใช้วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน ต้องคำนวณต้นทุนงานระหว่างทำต้นทุนงวดให้เสร็จสิ้นด้วย เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่โอนออกก่อน

ข้อควรระวังในการจัดทำต้นทุนผลิต ของระบบบัญชีต้นทุนตอน

4. ต้นทุนต่อหน่วยอาจมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวดซึ่งสินค้าที่คำนวณเป็นเข้าก่อน-ออกก่อนในงวดเดียวกันอาจแยกต้นทุนโอนออกก่อน ซึ่งต้นทุนต่อหน่วยอาจแตกต่างกัน เพราะแผนกถัดไปเมื่อรับโอนจะใช้ต้นทุนรวมสำหรับยอดนั้นเป็นจำนวนเดียวกัน

5. จำนวนหน่วยในแต่ละแผนกอาจมีใช้หน่วยเดียวกัน เมื่อได้รับโอนมาอาจต้องเปลี่ยนหน่วยการวัดให้เหมือนกันเพื่อความสะดวกในการคำนวณ



แหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

- [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=ONVKWGPREMQ](https://www.youtube.com/watch?v=ONVKWGPREMQ)
- [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=3AXRJS8075Q](https://www.youtube.com/watch?v=3AXRJS8075Q)



หน่วยที่ 2

การบัญชีต้นทุนมาตรฐาน



ต้นทุนมาตรฐาน (Standard Cost)

คือ ต้นทุนที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างมีหลักเกณฑ์ ณ ระดับกำลังการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นต้นทุนต่อหน่วย เพื่อเครื่องมือในการวางแผน การควบคุม การตัดสินใจ



ลักษณะของต้นทุนมาตรฐาน

1. มาตรฐานตามอุดมคติหรือมาตรฐานตามทฤษฎี
2. มาตรฐานที่พอปฏิบัติได้ในปัจจุบัน
 1. มาตรฐานปกติ
 2. มาตรฐานที่คาดว่าจะผลิต
3. มาตรฐานพื้นฐาน



ประโยชน์ของต้นทุนมาตรฐาน

1. ใช้ในการควบคุมต้นทุนของกิจการ
2. ใช้ในการจัดทำงบประมาณ
3. การตั้งราคาขาย
4. ช่วยในการตัดสินใจ
5. ใช้ในการตีราคาวัตถุดิบคงเหลือ

การกำหนดต้นทุนมาตรฐาน

1. ต้นทุนมาตรฐานวัตถุดิบ ค่าแรงโดยตรง ส่วนใหญ่จะกำหนดจากการทำงานปกติ
2. ต้นทุนมาตรฐานที่กำหนด จะกำหนดช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งไม่นาน
3. ต้นทุนมาตรฐานจะต้องกำหนดโดยแผนกวิศวกรโรงงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการผลิตสินค้า
4. ต้นทุนมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจะต้องเป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการผลิต

ต้นทุนมาตรฐานค่าแรงโดยตรง

เวลาที่ใช้ในการผลิตมาตรฐาน x อัตราค่าแรงมาตรฐาน

การกำหนดเวลามาตรฐานในการผลิต จะถูกกำหนดโดยวิศวกรโรงงานหรือหัวหน้าแผนกผลิต การที่จะกำหนดเวลามาตรฐานได้นั้น จะต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ในการผลิตสินค้าของโรงงานขณะทำงานและคนงานกลุ่มหนึ่ง



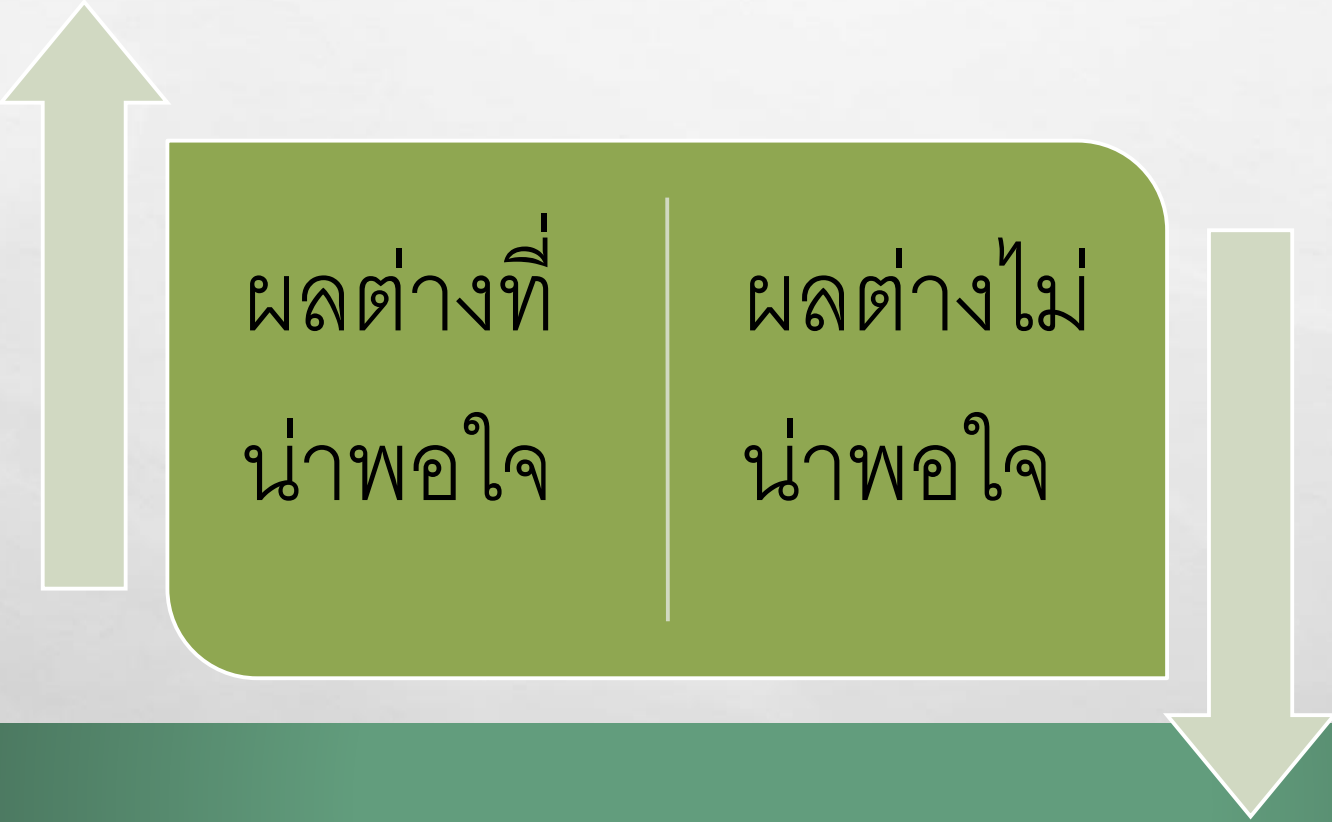
ต้นทุนค่าใช้จ่ายโรงงานมาตรฐาน

เวลามาตรฐาน x อัตราค่าใช้จ่ายโรงงานมาตรฐาน

การกำหนดเวลามาตรฐานในการผลิตสำหรับค่าใช้จ่าย
โรงงาน จะถูกกำหนดโดยวิศวกรโรงงาน วิธีการในการกำหนด
จะเหมือนกับการกำหนดเวลามาตรฐานของค่าแรง



ผลต่างของต้นทุนมาตรฐาน



ผลต่างที่
น่าพอใจ

ผลต่างไม่
น่าพอใจ

การวิเคราะห์ต้นทุนผลต่างต้นทุนเกิดขึ้น กับต้นทุนมาตรฐาน

DM

- ราคา
- ปริมาณ

DL

- อัตรา
- เวลา

OH

- ควบคุมได้
- ปริมาณการผลิต

การบันทึกบัญชีต้นทุนมาตรฐาน

ต้นทุนในการผลิตสินค้าที่บันทึกไว้ในบัญชีงานระหว่างทำ มีวิธีปฏิบัติ 2 วิธี คือ

1. ใช้ต้นทุนมาตรฐานเพียงบางส่วน
2. ใช้ต้นทุนมาตรฐานทั้งหมด



การบันทึกบัญชีต้นทุนวัตถุดิบ

1. บันทึกบัญชีวัตถุดิบตอนซื้อตามปริมาณจริงและราคามาตรฐาน
2. บันทึกต้นทุนวัตถุดิบตอนซื้อตามปริมาณที่ซื้อจริงและราคาจริง
3. จะบันทึกเช่นเดียวกับวิธีที่ 1 แต่วันสิ้นงวดบัญชีมีการปรับปรุงต้นทุนมาตรฐานให้เป็นไปตามต้นทุนจริง



ความสำคัญของข้อมูลผลต่างและการปิดบัญชี

ข้อมูลผลต่างมีหลายวิธีด้วยกัน ข้อมูลผลต่างจะมีประโยชน์กับกิจการ ถ้าได้ติดตามหาสาเหตุของการเกิดผลต่าง สาเหตุที่กิจการได้ทำการแก้ไขจะช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้กิจการมีกำไรมากขึ้น



การปิดบัญชีผลต่าง

สิ้นงวดบัญชีจะทำการปิดบัญชีผลต่างประเภทต่าง ๆ มีวิธีปฏิบัติได้ 2 วิธี

1. ปิดไปบัญชีต้นทุนสินค้าขายหรือกำไรขาดทุน
2. ปิดไปบัญชีที่เกี่ยวข้อง



แหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

- [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=ROZ-D480KRC](https://www.youtube.com/watch?v=ROZ-D480KRC)
- [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=2G8MCLNOFV8](https://www.youtube.com/watch?v=2G8MCLNOFV8)



หน่วยที่ 3

ผลิตภัณฑ์ร่วมและผลิตภัณฑ์พลอยได้



ความหมายของผลิตภัณฑ์ร่วม

ผลิตภัณฑ์ร่วม (Joint product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ 2 ชนิดขึ้นไปซึ่งผลิตได้จากวัตถุดิบในกระบวนการผลิตเดียวกัน หากผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดสามารถนำออกขายได้ในระดับราคาใกล้เคียงกันก็มักถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ร่วม เช่น การกลั่นน้ำมันดิบย่อมได้ผลิตภัณฑ์หลายประเภท ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันหล่อลื่น น้ำมันก๊าด ขางมะตอย และผลิตภัณฑ์จากน้ำมันอื่น ๆ หรือในการชำแหละสุกร ก็จะได้เนื้อสันใน เนื้อสันนอก เนื้อสะโพก เครื่องใน ไช้มัน ฯลฯ พร้อมกัน

ความหมายของผลิตภัณฑ์พลอยได้

ผลิตภัณฑ์พลอยได้ (By product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญอันเนื่องมาจากระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์หลัก โดยปกติปริมาณ และมูลค่าของผลิตภัณฑ์พลอยได้จะต่ำกว่าผลิตภัณฑ์หลักมาก



การแบ่งต้นทุนให้ผลิตกับผลิตภัณฑ์ร่วม

ในการผลิตสินค้าของกิจการอุตสาหกรรมบางแห่งอาจเกิดผลิตภัณฑ์ร่วมขึ้น คือมีสินค้าหลัก และสินค้าร่วม ซึ่งมีความสำคัญเท่ากัน เพราะใช้วัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายโรงงานร่วมกัน ผลผลิตที่ออกมามีค่าเกือบเท่าเทียมกัน



การแบ่งต้นทุนให้ผลิตกับผลิตภัณฑ์ร่วม

โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมตามวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. แบ่งตามหน่วยผลผลิต
2. แบ่งต้นทุนร่วมของผลิตภัณฑ์ตามราคาขาย
3. แบ่งต้นทุนร่วมตามราคาขายที่ปรับปรุงแล้ว
4. แบ่งตามอัตราส่วนที่กำหนด โดยวิธีการทางเทคนิค



ข้อควรคำนึงในการหาต้นทุนของผลิตภัณฑ์ร่วม

ต้นทุนผลิตของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่คำนวณได้นี้ บางครั้งก็
ไม่อาจใช้ในการตัดสินใจของฝ่ายบริหารเพื่อนำมาตั้งราคาขาย
ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ต้นทุนรวมและยอดขายรวมของผลิตภัณฑ์
ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการคิดต้นทุนรวมในอุตสาหกรรม



ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้

บางครั้งจะมีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวเท่านั้นที่เป็นสินค้าที่มีความสำคัญมาก ซึ่งจะถือว่าเป็นสินค้าหลัก ส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตซึ่งมีราคาเกือบเท่าเทียมของสินค้าหลักนั้น ถือว่าเป็นสินค้าร่วม



การคิดต้นทุนให้แก่ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้

วิธีการบันทึกบัญชี มีดังนี้

1. วิธีการบัญชีที่นิยมใช้เกี่ยวกับการบันทึกผลพลอยได้ที่ไม่นำไปผลิตต่อ
2. วิธีการบัญชีที่นิยมใช้เกี่ยวกับการบันทึกผลพลอยได้ที่นำไปผลิตต่อ



การคิดต้นทุนให้แก่ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้

วิธีการบัญชีที่นิยมใช้เกี่ยวกับการบันทึกผลพลอยได้ที่น่าไปผลิตต่อ หลังจากแยกตัวออกจากผลิตภัณฑ์หลักแล้ว มี 3 วิธี

1. คิดต้นทุนผลิตให้แก่ผลพลอยได้เฉพาะต้นทุนที่ต้องจ่ายเพิ่ม
2. คิดต้นทุนร่วมส่วนหนึ่งให้แก่ผลพลอยได้
3. คิดตามราคาขาย ณ จุดแยกออก บวกกับต้นทุนที่ต้องจ่ายเพิ่มให้แก่ผลพลอยได้ 

การนำผลิตผลพลอยได้ไปผลิตต่อ

บางครั้งผู้ผลิตอาจต้องการกำไรมากขึ้น จึงนำผลิตผลพลอย
ได้ไปผลิตต่อแทนที่จะขายทันทีที่แยกออกจากผลิตภัณฑ์หลัก แต่
ในบางครั้งก็จำเป็นต้องนำผลิตผลพลอยได้ไปผลิตต่อ แล้วจึงจะ
นำไปจำหน่ายได้



การคำนวณกำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้

กิจการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่พอใจในการขายผลิตผลพลอย
ได้ ซึ่งให้กำไรมาก แต่อย่างไรก็ตามกำไรที่แสดงนั้นอาจไม่เป็นที่
เชื่อถือ ถ้าหากไม่ได้ควบคุมอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
กรณีที่น่าผลิตผลพลอยได้ไปผลิตต่อ



วิธีการปันส่วนต้นทุนของผลิตภัณฑ์ร่วม

(ALLOCATION OF JOINT PRODUCTS)

1. วิธีใช้ปริมาณ หรือ จำนวนแบ่ง
2. วิธีใช้ต้นทุนถ่วงเฉลี่ยต่อหน่วย
3. วิธีใช้ต้นทุนถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
4. วิธีใช้ราคาตลาด หรือ ราคาขายของผลิตภัณฑ์ร่วมแต่ละชนิด



หน่วยที่ 4

การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการวางแผน
และการควบคุมของฝ่ายบริหาร

สาระสำคัญ

- ▶ การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการวางแผนและควบคุมของฝ่ายบริหารนั้น ข้อมูลที่ต้องใช้ในการตัดสินใจเป็นข้อมูลต้นทุนที่ต้องมาจากข้อมูลต้นทุนหลาย ๆ อย่าง ข้อมูลต้นทุนเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตและเป็นข้อมูลที่เกิดในสถานการณ์แวดล้อมอย่างหนึ่ง ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงต้นทุนการผลิตรวมเป็นเท่าใด หากผลิตด้วยวิธีการอย่างหนึ่ง ๆ การตัดสินใจที่ดีและถูกต้องจะต้องเปรียบเทียบการดำเนินงานตามทางเลือกต่าง ๆ ทั้งหมด เพื่อทางเลือกที่ดีที่สุด

การวางแผนและการควบคุมการผลิต

1. รูปแบบของผลิตภัณฑ์
2. กรรมวิธีการผลิต
3. การปรับปรุงแบบกรรมวิธีการผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์



ก่อนเริ่มการผลิตต้องคำนึงถึง

1. การจัดการด้านการผลิต
2. การซื้อวัตถุดิบ
3. การคัดเลือกพนักงาน การฝึกอบรม
4. การกำหนดอัตราค่าแรงงาน
5. การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบผลิตภัณฑ์
6. การควบคุมต้นทุนที่ใช้ในการผลิต

ข้อจำกัดที่นำมาพิจารณาในการผลิต

1. ปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น เงินทุน ที่ดิน เครื่องจักร แหล่งวัตถุดิบ แรงงาน
2. ต้นทุนของวัตถุดิบ อัตราค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในการผลิต
3. ขั้นตอนของกระบวนการผลิต และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะมีผลต่อการใช้ชั่วโมงแรงงานหรือชั่วโมงเครื่องจักร
4. ลักษณะและความเสี่ยงของธุรกิจ
5. วงจรอายุของผลิตภัณฑ์
6. การตั้งราคาขาย
7. การกำหนดระดับจำนวนต่ำสุดและสูงสุด
8. อัตราส่วนแบ่งทางการตลาด
9. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการเมือง
10. พื้นฐานของผู้บริโภค
11. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวางแผนและการควบคุมการผลิต

1. เพื่อใช้ในการควบคุมต้นทุนการผลิต
2. เพื่อใช้วัดผลการปฏิบัติงาน
3. ใช้กำหนดราคาขาย
4. เพื่อใช้คำนวณหาราคาสินค้าคงเหลือ



ผังการจัดทำงบประมาณต่างๆ ของฝ่ายผลิต



นโยบายเกี่ยวกับวัตถุดิบ

1. การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบในปริมาณที่ประหยัดที่สุด
2. การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบในปริมาณตามความต้องการ
3. การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบแบบทันเวลาพอดี
4. การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบแบบโดยใช้บัตร

การสั่งซื้ออย่างประหยัด (Economic Order Quantity) หรือ EOQ

► การสั่งซื้ออย่างประหยัด

► เป็นระบบการจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบ โดยจะมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อวัตถุดิบของกิจการในแต่ละครั้ง ว่ากิจการสั่งวัตถุดิบครั้งละเท่าใด จึงจะเกิดต้นทุนจากการสั่งซื้อวัตถุดิบนั้นต่ำที่สุด ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่จะเกิดขึ้น เพื่อบริหารให้เกิดต้นทุนเหล่านั้น ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบในปริมาณตามความต้องการ

► เป็นวิธีการวางแผนในการจัดหาวัตถุดิบตามแผนการผลิต
ที่กิจการได้กำหนดไว้ว่าต้องการวัตถุดิบชนิดใด จำนวน
เท่าใด และเวลาใด ดังนั้นเมื่อต้องการใช้วัตถุดิบเมื่อใดก็จะ
ทำการสั่งซื้อให้เพียงพอที่จะใช้ในการผลิต



การวางแผนการสั่งซื้อวัตถุดิบแบบทันเวลาพอดี

ระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just-in-Time Production System: JIT)

▶ JIT คือ ระบบวิธีการจัดการการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พร้อมทั้งลดการผลิตที่เกินความจำเป็น โดย JIT นั้นจะเป็นการผลิตให้กับลูกค้า โดยใช้ความต้องการของลูกค้าเป็นตัวกำหนดจำนวนการผลิตและวัตถุดิบที่ต้องใช้ในการผลิต โดยสิ่งของหรือบริการที่ผลิตในแต่ละขั้นตอนจะมีจำนวนพอดีสำหรับงานนั้น และไม่ต้องเสียเวลาหยุดชะงักจากการรอสิ่งของจากกระบวนการก่อนหน้า ซึ่งจะทำให้ไม่มีวัสดุคงคลังที่ไม่จำเป็นในรูปของวัตถุดิบ (Raw Material) งานระหว่างทำ (Work In Process) และสินค้าสำเร็จรูป (Finished Goods) กลายเป็นศูนย์ โดยวัตถุประสงค์ของการผลิตแบบทันเวลาพอดีคือ

- ▶ 1. ต้องการควบคุมวัสดุคงคลังให้อยู่ในระดับที่น้อยที่สุดหรือเท่ากับศูนย์ (Zero Inventory)
- ▶ 2. ต้องการลดเวลานำหรือระยะเวลารอคอยในกระบวนการผลิตให้น้อยที่สุดหรือเท่ากับศูนย์ (Zero Lead Time)
- ▶ 3. ต้องการขจัดปัญหาของเสียที่เกิดขึ้นจากการผลิตให้เป็นศูนย์ (Zero Failures)
- ▶ 4. ต้องการขจัดความสูญเปล่าในการผลิต เช่น การผลิตมากเกินไป การรอคอย การขนส่งระยะทางที่มากเกินไป

กระบวนการผลิตที่ขาดประสิทธิภาพ การมีวัสดุหรือสินค้าคงคลังเก็บไว้มากเกินความจำเป็น การเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็นของผู้ปฏิบัติงาน และผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ

การวางแผนการตั้งชื่อวัตถุดิบแบบโดยใช้บัตร

“คัมบัง” ภาษาญี่ปุ่นแปลว่า บัตร โดยแบ่งบัตรออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บัตรเบิกของ
2. บัตรสั่งผลิต
3. บัตรส่งของ



การวางแผนและควบคุมค่าแรงงาน

1. จำนวนอัตราพนักงาน
2. การสรรหาพนักงาน
3. การฝึกอบรมพนักงาน
4. การกำหนดอัตราค่าแรง



การวางแผนและควบคุมค่าใช้จ่ายการผลิต

ค่าใช้จ่ายการผลิตแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิตผันแปร
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิตกึ่งผันแปร



ขั้นตอนการวางแผนค่าใช้จ่ายการผลิต

1. กำหนดประเภทของค่าใช้จ่ายในการผลิตสำหรับแต่ละแผนก
2. การแบ่งสรรค่าใช้จ่ายในการผลิตของแผนกบริการมาให้แผนกผลิต
3. คำนวณหาอัตราค่าใช้จ่ายในการผลิตจัดสรร
4. คำนวณหาต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตมาตรฐาน
5. รวบรวมต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกิดขึ้นจริง
6. วิเคราะห์หาผลต่าง
7. รายงานการปฏิบัติงาน
8. ปรับปรุงและแก้ไข

ประเภทของต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจ

ในการวางแผนต้นทุนที่ต้องการก็คือต้นทุนที่เกิดขึ้นใน
อนาคต ต้นทุนในอดีตนั้นบางครั้งก็ไม่ตรงต่อกรณี แต่อาจจะ
นำมาใช้เป็นหลักในการประมาณโครงการในอนาคตได้

ต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจอาจแยกเป็นประเภทต่าง ๆ
ดังนี้

1. ต้นทุนของโอกาสที่เสียไป
2. ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้
3. ต้นทุนจม
4. ต้นทุนส่วนเพิ่ม

ประเภทของต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจ

ต้นทุนของโอกาสที่เสียไป

หมายถึง รายได้ที่เราควรจะได้รับ หากได้ใช้ทรัพยากรในการกระทำการอย่างหนึ่ง แต่กลับไม่ได้รับเนื่องจากได้นำทรัพยากรนั้นไปใช้ในทางอื่น



ประเภทของต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจ

ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้

หมายถึง ต้นทุนที่กิจการหลีกเลี่ยงได้ จากการลดระดับการผลิต และต้นทุนดังกล่าวอาจจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับการผลิตเพิ่มขึ้น



ประเภทของต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจ

ต้นทุนจม

คือ เป็นต้นทุนในอดีตที่ไม่แตกต่างกันแต่ละทางเลือก เป็น
ต้นทุนที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ



ประเภทของต้นทุนที่ใช้ในการตัดสินใจ

ต้นทุนส่วนเพิ่ม

เป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากต้นทุนรวม เมื่อระดับ
การผลิตเปลี่ยนแปลงไป



วิธีวิเคราะห์ต้นทุน

การทราบพฤติกรรมของต้นทุน เป็นหลักสำคัญในการหาต้นทุนผลิต และการตัดสินใจการวิเคราะห์พฤติกรรมของต้นทุน อาจทำได้ 2 วิธี

1. วิธีวิเคราะห์ต้นทุนในเชิงวิศวกรรม
2. วิธีวิเคราะห์ต้นทุนในอดีต



วิธีวิเคราะห์ต้นทุน

การประมาณพฤติกรรมของต้นทุนมี 3 วิธีคือ

1. วิธีจัดทำกราฟจุดกระจาย
2. วิธีหาค่าจุดสูงต่ำ
3. วิธีประมาณการโดยตรง





* หน่วยที่ 5

การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจระยะสั้น



การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจระยะสั้น

► ข้อมูลต้นทุนเพื่อผู้บริหารต้องตัดสินใจระยะสั้น ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานที่ไม่เกิน 1 ปี เพื่อกิจการจะได้ใช้กำลังการผลิตได้เต็มที่ ผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพตามที่ต้องการและก่อให้เกิดกำไรสูงสุด ซึ่งผู้บริหารต้องตัดสินใจในการดำเนินงานระยะสั้นเกี่ยวกับการรับคำสั่งซื้อพิเศษ การผลิตขึ้นส่วนเอง หรือซื้อจากภายนอก การยกเลิกสินค้าบางชนิดหรือยกเลิกบางแผนก การใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และการปิดโรงงานชั่วคราว

ประเภทของข้อมูลต้นทุนที่ผู้บริหารต้องตัดสินใจ

1. การรับคำสั่งซื้อพิเศษ
2. การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก
3. การยกเลิกสินค้าบางชนิดหรือยกเลิกบางแผนก
4. การใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. การปิดโรงงานชั่วคราว

การจัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ

การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ (**Special – Order Decisions**) หมายถึง คำสั่งซื้อพิเศษที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ซึ่งการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อจะต้องทราบข้อมูลที่สำคัญเช่น พฤติกรรมต้นทุน ปริมาณและกำลังการผลิต ราคาและตลาด

ซึ่งหลักเกณฑ์การตัดสินใจ คือ ถ้ากำไรส่วนเกินจากการขายพิเศษจะต้องมีค่าเป็นบวกและตรงกับสมมุติฐานสามข้อคือ กำลังการผลิตเหลืออยู่ คำสั่งซื้อพิเศษไม่กระทบต่อการขายปกติและคำสั่งซื้อพิเศษเป็นการขายเพียงครั้งเดียวไม่มีการขายซ้ำ



การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษต้องพิจารณา

1. กิจการจะต้องมีกำลังการผลิตว่างเปล่า
2. การสั่งซื้อพิเศษเป็นครั้งคราว และซื้อเป็นจำนวนมาก
3. ราคาที่ลูกค้าเสนอซื้อต่ำกว่าราคาขายปกติ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการขายปกติของกิจการ
4. กิจการต้องได้รับกำไรส่วนเพิ่ม หรือราคาเสนอซื้อจะต้องสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มของกิจการ



การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษต้องพิจารณา

ตัวอย่างที่ 1

บริษัท เสริมไทย จำกัด เป็นผู้ผลิตสินค้าและจำหน่ายเครื่องแก้วชนิดหนึ่ง ในขณะนี้กำลังพิจารณาที่จะใช้กำลังการผลิตที่ว่างเปล่าอยู่ผลิตงานตามคำสั่งซื้อพิเศษของลูกค้าจำนวน 8,000 ชุด ในราคา ชุดละ 800 บาท ซึ่งปกติขายในราคาชุดละ 1,200 บาท ต้นทุนการผลิตเครื่องแก้วต่อชุดมีดังต่อไปนี้

ต้นทุนการผลิตผันแปร	600	บาท
ต้นทุนการผลิตคงที่	200	บาท
รวม	800	บาท

ในการจำหน่ายตามใบสั่งซื้อพิเศษรายนี้จะไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกิดขึ้น และจะไม่กระทบกระเทือนต่อการขายปกติของกิจการ



การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษต้องพิจารณา

เฉลย 1

พิจารณากำลั้งการผลิต – มีกำลั้งการผลิตว่างเปล่า
พิจารณากำไรส่วนเพิ่ม

ราคาที่เสนอซื้อ	800	บาท
ต้นทุนส่วนเพิ่มต่อหน่วย :		
ต้นทุนการผลิตผันแปร	<u>600</u>	
กำไรส่วนเพิ่มต่อหน่วย	<u>200</u>	บาท
กำไรส่วนเพิ่มรวม =	8,000 x 200	= 1,600,000 บาท

ตอบ กิจการควรรับใบสั่งซื้อพิเศษนี้ เพราะไม่กระทบกระเทือนการขายปกติ และทำให้กิจการมีกำไรเพิ่มขึ้น **1,600,000 บาท**

การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก

ผลิตเองหรือซื้อ

ผู้บริหารจะพิจารณาว่าผลิตเองหรือซื้อจากภายนอก จากเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อลดต้นทุน เพื่อใช้กำลังการผลิตที่เหลืออยู่ เพื่อเพิ่มคุณภาพให้กับผลิตภัณฑ์ ได้รับเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือ มีเงินทุนจากแหล่งอื่นเหลืออยู่



การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก

ข้อดีของการผลิตชิ้นส่วนเอง:

- ลดการพึ่งพาชิ้นส่วนจากภายนอกและมั่นใจได้ว่ากิจการจะมีวัตถุดิบพร้อมสำหรับการผลิตอยู่เสมอ
- กิจการสามารถควบคุมคุณภาพของชิ้นส่วนที่ผลิตเองได้ดีกว่าซื้อจากภายนอก
- สามารถทำกำไรจากการผลิตชิ้นส่วนเช่นเดียวกับกำไรจากการผลิตสินค้าตามปกติ

ข้อดีของการซื้อจากภายนอก:

- ผู้ผลิตจากภายนอกผลิตชิ้นส่วนให้กับผู้ใช้จำนวนมากจึงทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า
- การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอาจทำให้การผลิตชิ้นส่วนเองมีความเสี่ยงมากกว่า



การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก

รูปแบบในตัดสินใจ ให้จำแนกต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ต้นทุนผลิตเอง		ต้นทุนซื้อจากภายนอก	
วัตถุดิบและแรงงานทางตรง	฿	ต้นทุนที่จ่ายซื้อ บวก ค่าขนส่ง	฿
ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร	฿		
ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่ที่หลีกเลี่ยงได้	฿		
ค่าใช้จ่ายที่หลีกเลี่ยงได้อื่น ๆ หรือ	฿		
ต้นทุนส่วนเพิ่ม			
ต้นทุนเสียโอกาส		รายได้ส่วนเพิ่มหรือกำไร	
	฿	จากการใช้ทรัพยากร	(฿)
รวมต้นทุนผลิตเอง	฿	รวมต้นทุนซื้อจากภายนอก	฿

ตัวอย่างที่ 2

การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก

บริษัท แสงฟ้าใส จำกัด เป็นผลิตและจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าจะต้องใช้ชิ้นส่วนชนิดหนึ่ง ซึ่งเดิมบริษัทเคยซื้อจากผู้จำหน่ายภายนอกในราคาหน่วยละ 24 บาท ปริมาณที่ต้องการใช้ปีละ 10,000 หน่วย บริษัทกำลังตัดสินใจที่จะใช้กำลังการผลิตที่เหลือผลิตชิ้นส่วนเอง จึงประมาณต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการผลิตเองดังนี้

ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย :

วัตถุดิบทางตรง	5	บาท
ค่าแรงงานทางตรง	12	บาท
ค่าใช้จ่ายการผลิต	4	บาท

ต้นทุนการผลิตคงที่ (เพิ่มขึ้นจากการผลิตชิ้นส่วน) 10,000 บาท



การผลิตชิ้นส่วนเองหรือซื้อจากภายนอก

เฉลย 2

1. ต้นทุนส่วนเพิ่มจากการผลิตเอง :

วัตถุดิบ (10,000 x 5)	50,000	บาท
ค่าแรง (10,000 x 12)	120,000	บาท
ค่าใช้จ่ายการผลิต (10,000 x 4)	<u>40,000</u>	บาท
รวม	210,000	บาท

2. ถ้าซื้อจากภายนอก = $10,000 \times 24 = 240,000$ บาท

ตอบ บริษัทควรจะผลิตชิ้นเองเพราะมีกำลังการผลิตเพียงพอ และประหยัดต้นทุนได้
 $= 240,000 - 210,000 = 30,000$ บาท

การยกเลิกสินค้าบางชนิดหรือยกเลิกบางแผนก

สิ่งที่ต้องพิจารณา

1. กิจการมีการผลิตสินค้ามากกว่าหนึ่งชนิด หรือมีแผนการผลิตมากกว่าหนึ่งแผน ซึ่งการขายสินค้าบางชนิด หรือแผนกผลิตบางแผนกประสบผลขาดทุน
2. ถ้าจะเลิกให้พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกำไรส่วนเกินที่ลดลง กับต้นทุนคงที่ที่หลีกเลี่ยงได้ ถ้ากำไรส่วนเกินลดลงมากกว่าต้นทุนคงที่ที่หลีกเลี่ยงได้ ก็ไม่ควรยกเลิก
3. ถ้าจะยกเลิกให้พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างรายได้รวมที่ลดลงกับต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ ถ้ารายได้รวมลดลงมากกว่าต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ทั้งหมด ก็ไม่ควรยกเลิก
4. ถ้าจะยกเลิกให้พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิก่อนยกเลิกกับกำไรสุทธิหลังยกเลิก ถ้ากำไรสุทธิก่อนยกเลิกมากกว่ากำไรสุทธิหลังยกเลิก ก็ไม่ควรยกเลิก



การใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การผลิตสินค้าแต่ละชนิดใช้ปัจจัยการผลิตต่อหน่วยไม่เท่ากัน ดังนั้นเพื่อให้การเปรียบเทียบได้ความเหมาะสมจึงเปรียบเทียบจากกำไรส่วนเกินต่อหน่วยของปัจจัยการผลิตที่มีจำกัด โดยเปรียบเทียบกำไรส่วนเกินต่อชั่วโมงของสินค้าแต่ละชนิด จากการพิจารณาการตัดสินใจการใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. กิจกรรมมีการผลิตและขายสินค้าหลายชนิด
2. กำลังการผลิตสินค้ามีไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด
3. เลือกผลิตสินค้าที่ให้กำไรส่วนเกินต่อหน่วยสูงสุดให้เต็มตามความต้องการของตลาดก่อน



การใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ตัวอย่างที่ 3

บริษัท หมอนไทย จำกัด ผลิตและจำหน่ายสินค้า 2 ชนิด ซึ่งใช้วัตถุดิบชนิดเดียวกัน คือ หมอนข้าง หมอนหนุน
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าทั้ง 2 ชนิด มีดังนี้

	หมอนข้าง	หมอนหนุน
ราคาขายต่อใบ (บาท)	160	120
ต้นทุนผันแปรต่อใบ (บาท)	120	90
ต้นทุนคงที่ 380,000 บาท		
จำนวนวัตถุทางตรงที่ใช้ต่อใบ (ก.ก)	8	4
ความต้องการของตลาด (ใบ)	30,000	48,000
จำนวนวัตถุที่มีทั้งสิ้น	300,000 กิโลกรัม	



เฉลย 3

การใช้ปัจจัยที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

	หมอนข้าง	หมอนหนุน	
กำไรส่วนเกินต่อใบ	40	30	
จำนวนวัตถุดิบที่ใช้ต่อใบ (ก.ก.)	8	4	
กำไรส่วนเกินต่อกิโลกรัม	5	7.5	
เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด			
ผลิตหมอนหนุน จำนวน 48,000 ใบ ใช้วัตถุดิบ $(48,000 \times 4)$		192,000	กิโลกรัม
ผลิตหมอนข้าง จำนวน 13,500 ใบ ใช้วัตถุดิบ $(13,500 \times 8)$		<u>108,000</u>	กิโลกรัม
รวม		<u>300,000</u>	กิโลกรัม

คำนวณกำไรสุทธิ	หมอนข้าง	หมอนหนุน	รวม
ขาย	2,160,000	5,760,000	7,920,000
หัก ต้นทุนผันแปร	<u>1,620,000</u>	<u>4,320,000</u>	<u>5,940,000</u>
กำไรส่วนเกิน	540,000	1,440,000	1,980,000
หัก ต้นทุนคงที่			<u>380,000</u>
กำไรสุทธิ			1,600,000

ถ้าการผลิตหมอนหนุน 48,000 ใบ และผลิตหมอนข้าง 13,500 ใบ จึงจะได้กำไรสูงสุด

การตัดสินใจปิดโรงงานชั่วคราว

การตัดสินใจปิดโรงงานชั่วคราว (**Temporary Shutdown Decisions**)

หมายถึง กิจกรรมการปิดโรงงานชั่วคราว หากจากรายได้ของกิจการตกต่ำอย่างมาก หลักเกณฑ์การตัดสินใจคือ กิจกรรมการปิดโรงงานชั่วคราว ถ้าในบางช่วงเดือนหรือฤดูกาลกิจการไม่สามารถสร้างรายได้มากกว่าต้นทุนผันแปรซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ และหากรายได้ส่วนเกินมากกว่าต้นทุนส่วนเกินกิจการควรดำเนินกิจการต่อไป



การตัดสินใจปิดโรงงานชั่วคราว

ข้อควรพิจารณาเพื่อการตัดสินใจ

1. กิจการจะประสบผลขาดทุนอย่างต่อเนื่อง
2. ถ้ากิจการมีผลขาดทุนจากการดำเนินงานมากกว่าต้นทุนปิดโรงงาน



การตัดสินใจปิดโรงงานชั่วคราว

ตัวอย่างที่ 4

บริษัท พายุ จำกัด ผลิตและจำหน่ายสินค้าชนิดหนึ่ง โดยในปี 25**x1** คาดว่าจะขายได้ 4,800 หน่วยในราคาหน่วยละ 120 บาท มีต้นทุนผันแปรหน่วยละ 70 บาท ต้นทุนคงที่ มีดังนี้

	จำนวนเงิน	% ที่หลีกเลี่ยงได้ ถ้าปิดโรงงาน
วัตถุดิบทางอ้อม	80,000	60%
ค่าแรงงานทางอ้อม	72,000	50%
ค่าเสื่อมราคา	50,000	
ค่าประกันภัย	24,000	
ค่าไฟฟ้าแสงสว่าง	20,000	90%
ค่าเช่าโรงงาน	200,000	
ค่าพนักงานรักษาความปลอดภัย	24,000	50%
	470,000	



การตัดสินใจปิดโรงงานชั่วคราว

เฉลย 4

คำนวณกำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน

ขาย ($4,800 \times 120$)	576,000	บาท
หัก ต้นทุนผันแปร ($4,800 \times 70$)	<u>336,000</u>	
กำไรส่วนเกิน	240,000	
หัก ต้นทุนคงที่	<u>470,000</u>	
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>(230,000)</u>	บาท
ต้นทุนปิดโรงงาน :		
วัตถุดิบ ($80,000 \times 40\%$)	32,000	บาท
ค่าแรงทางอ้อม ($72,000 \times 50\%$)	36,000	
ค่าเสื่อมราคา	50,000	
ค่าประกันภัย	24,000	
ค่าไฟฟ้าแสงสว่าง ($20,000 \times 10\%$)	2,000	
ค่าเช่าโรงงาน	200,000	
ค่าพนักงานรักษาความปลอดภัย ($24,000 \times 50\%$)	<u>12,000</u>	
รวม	<u>356,000</u>	บาท

จากการคำนวณพบว่าถ้าบริษัทดำเนินกิจการจะประสบผลขาดทุน 230,000 บาท แต่ถ้าบริษัทปิดโรงงานชั่วคราวจะต้องรับภาระต้นทุนปิดโรงงาน 356,000 บาท ดังนั้นบริษัทไม่ควรปิดโรงงาน